

Intendentti Jorma Leppäahon suorittama kaivaus Paimion pitäjän Oinilan kylän Lautelan kartanon maalla 17.6 - 22.6. 1954.

Lokak. 1953 totesi amanuenssi V. Luho Paimion pitäjän Oinilan kylän Lautelan kartanon puutarhassa kumpumaisen jäännöksen, joka mahdollisesti olisi saattanut olla muinainen hauta (E.O. 13,3⁵³13). Kes. 1954:n työohjelmassa jäännöksen tutkiminen lankesi allekirjoittaneen osaksi. Apulaiseni oli ylioppilas Rauno Turunen ja koululainen Matti Uusi-Honko. Lautelan kartano, jonka omistaa Sotainvaliidisäätiö, sijaitsee 2-3 km Paimion asemalta pohjoiseen, Paimion joen leveän laakson partaalla ja n. 1 km Helsingin kartanosta itäiseen suuntaan yli joen. Lautela on Paimio - Tarvasjoen maantien itäpuolella ja aivan sen vieressä tiheän kuusiaidan ympäröimänä. Tutkimuskohteemme sijaitsi mainitun kuusiaidan sisäpuolella, varsinaisen kartano-tontin eteläpäässä. Sen sijainti selviää parhaiten oheisena olevasta Lautelan puutarha suunnitelmasta, johon kohde on jätetty koskemattomaksi suureen omenapuutarhaan. Kartan mukaan päärakennuksesta on matkaa tutkittavaan raunioon n. 90 m. Puutarha suunnitelma säästi meiltä aikaa, sillä ei tarvittu ryhtyä yleiskartan tekoon.

Amanuenssi Luho oli rauhoittanut luonnollisesti paikan. Hänen käyntinsä jälkeen oli tilanhoitaja Paavo Laine lastensa kanssa kerännyt irtomaasta, jota oli tullut kun "kumpuna" oli alettu itäiseltä sivulta leikata ennen Luhon tuloa, joukon löydöksiä (13,461:1-8). Ne viittasivat selvästi siihen, että paikalla täytyi olla hauta. Lähettämässään kirjeessä tilanhoitaja Laine kertoo "että n. 50 cm syvällä kummun alla on ollut savi-

kerros, joka on palanut tiilenpunaiseksi, sen päällä kiviä, tuli-
maata, hiiliä ja luiden sekä esineiden jäännöksiä". Leikkausta
tarkastettaessa todettiin tilanhoitaja Laineen havainto täysin paik-
kansa pitäväksi. Tutkimustöiden alussa oli erittäin suuria vai-
keuksia työvoiman saannin suhteen. Vasta parina viimeisenä päi-
vänä päästiin työhön täydellä teholla, kun paikkakunnan työvoi-
mapäällikkökin oli vihdoinkin saanut kokoon väkeä. Tästä viivytyk-
sestä oli seurauksena ettei saatettu ehtiä kartoittaa kaikkia
tarpeellista. Työt oli lopetettava ehdottomasti juhannukseksi, jo-
ten kiire oli. Väliin osuva pyhäpäivä rikkoi ohjelman myös pa-
hoin.

Ensimmäiseksi raunio t. kumpu paljastettiin kokonaan turpeista
ja pinta kartoitettiin (kartta 2 ja valok. 3-5). Kiveys osoittautui
n. 7 x 7,5 suureksi, neliömäiseksi alueeksi, jonka luoteiskulmasta
pistäyksi sisään kalliota. Tilanhoitaja Laineen arvion mukaan ki-
veystä lienee pohjoisreunassa v. 1953:n raivaustöissä tuhoutunut n.
0,5 - 1 m:n leveydeltä. Sen sijaan on kokonaan epävarmaa kuinka
laaja ja minkämuotoinen muinaisjäännös on alunperin ollut. Se on
varmaan supistunut varhaisemmissa peltotöissä. Vain länsiosassa, jos-
sa kallionnyppylä pistäikse esiin maasta, raja on selvä. Heti pin-
nan alta löytyi jo polttamattomia eläinten luita ja muuta vähäis-
tä hautapaikkaan viittaavaa. Kuten valokuvistakin selviää kiviaines
oli hyvin kirjavaa kooltaan ja osittain varsin pienikokoista. Loppu-
päiväin työpaine aiheutti sen, että kartoittaa ehdittiin rauniosta
vain pintakerros ja lopullinen pohja. Kivitäyte oli sekalaista il-
man järjestystä paitsi ruutujen A1 - 2 - C1 - 2 vaiheilla, jossa o-
li ikäänkuin suurempien kivien epämääräistä latomusta. Tämäkin oli
tyytyttävä vain valokuvaamaan (kuva 11.). Kivipakkauksesta kerätyt löy-
dökset ja niiden syvyys asteet selviävät kartasta 2 ja pääluette-
lostasta. Erikoista löydöksiä suhteen on, ettei niiden joukossa ole

ainoatakaan poltettua tai polttamatonta ihmisen luuta. Muuten löydökset ovat samantapaista kuin yleensä rauniokummuista löydetään: Polttamattomia tai kärventyneitä eläimen luita ja hampaita savitiivistettä, savikieken kappaleita ja kuonaa, joukossa paina-vaakin. Osa keramiikasta vaikuttaa viikinkiaikaiselta tai nuoremaltakin. Puhtaasti ajoitettavia esineitä ei ole. Merkillisin löydöksistä on 13461:65 joka niin rautaisen koristeaidan keihäänpiikkiä muistuttava kuin se onkin, on todennäköisesti katkelma eh-^{maika} ken n. v. 1100-vaiheille ajoittuvasta pistinmäisestä keihäänkärjes-^{ridan} tä, jollainen tunnetaan mm. Saarenmaalta. ^{gäkki!}

Kun kivipakkaus löydöksineen oli poistettu paljastui sen alta tasaiseksi poljettu, savensekainen, ja melkoisesti tulen punervaksi polttama "lattia", joka ulottui käytännöllisesti katsoen koko raunion alalle. Lattian tapaisesta kohosi rakennuksen perustusta muistuttava kiviladelmä. Pitempi sivu, jonka suuntana on kaakko-luode, on vajaan 4,5 m pituinen (kartta 3 ja kuvat 6-10). N. 80 cm kaakkoispäästä luoteeseen erkani koilliseen suuntautuva ja pitempää riviä vastaan kohtisuorassa oleva poikkirivi, joka kylläkään ole kuin kahden kookkaamman kiven muodostama. Pituutta sillä on kylläkin alun toista ~~1~~ m. Kivet ovat puolittain uponneina lattiaan, joten niiden latomisen on täytynyt tapahtua ennen maan tasaiseksi polkeutumista. Kivirivejä ei kaivettu "ylös", vaan ne rauhoitettiin sellaisenaan paikoilleen. Mikä tarkoitus noilla kiviriveillä on alunperin ollut, ei selvinnyt tutkimuksen yhteydessä. Houkuttelevaa olisi tietenkin pitää jäännöstä rakennuksen perustukseen kuuluvana. Aivan tasainen ei latomus päällipin-^{maltaan} naltaan ole, mutta toisaalta ei myöskään niin epätasainen, etteikö voisi ajatella sen päälle asetetuksi hirsisalvosta. Saranta-^{raudan} raudan katkelma (13461:38) joka löydettiin pohjakerroksesta lattiaa vastassa todistaa ehkä osaltaan, että kysymyksessä on rakennuksen pohja, ellei rauta ole peräisin jostain arkusta t. lip-

paasta. Toinen mahdollisuus on, että latomus on alunperin ollut vanhan ns. Tarand - haudan kivilatomusrivejä. Toisaalta ei mikään paikalta saaduista löydöksistä ole varmasti näin vanhaan aikaan sijoitettavissa. Ainoa mitä varmuudella uskaltaa sanoa lattiasta ja latomuksesta, että ne ovat vanhemmat kuin päällä ollut kivipakkaus.

Raivaamattoman alueen itäpuoli kuten sanottu on kalliota. Kallion pinnassa ja sen kuopanteissa oli kulttuurimaata löydöksiin (13461:30,49-51 ja 69), (kuvat 12-13). Mitään kiveyksien tapaista ei täällä kallion puolella ollut, mutta kalliokuopanteissa oli täyteenä myös pienempää kivitäytettä. On mahdollista, että kulttuuri-
maa ja kivitäytteet ovat jo esihistoriallisia. Tutkimusten jälkeen kuopanteet täytettiin ennalleen.

Kunnanhallitus lupasi aidata latomuksen ja paikalle toimitettiin rauhoitustaulu.

Kertomukseen kuuluu 3 karttaa ja 14 valokuvaa.

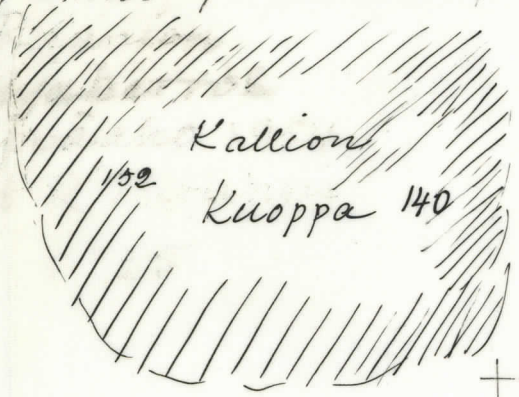
Helsingissä 7.3. 1957.

Jorma Leppäaho

Jorma Leppäaho.

Paimio, Oinila, Lautela,

Raunion pohjakerros, J. Leppäaho 1954

7

6

5

4

+ + + + +

+

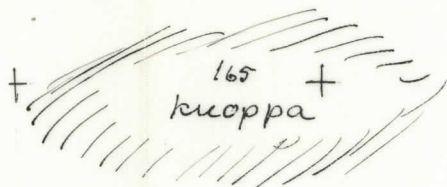
+

+

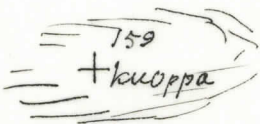
+

124
Kallio

146

+

+

+

+ sariast. pala +

+ ~~kallion~~ +
163
syvennyksiä

+

181

+

+ + + + +

+ + + + +

+ 9 + 8 + 7 + 6 + 5 + 4

1954, pirt. R. Tuunen
1:25

Kartta III

4 3 2 1 0

A₀

+ + + +

143

146

A

luu

143
saranta
151

+ +

B

iso nivelmaa
162

164

148
148
147
146
146
149

luuta

171

C

luuta
162

172

+ + +

D

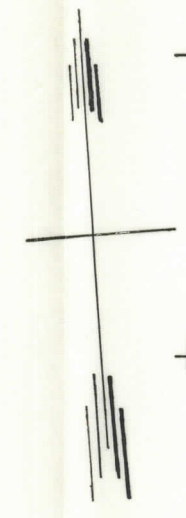
166
164
164
181
157
luuta

E

163
161
171
183
185

+ + +

nuolen
kärki F
197

4 3 2 1 0

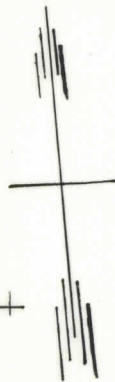
Paimio, Oinila, Lautela
Raunio

J Leppäaho 1954

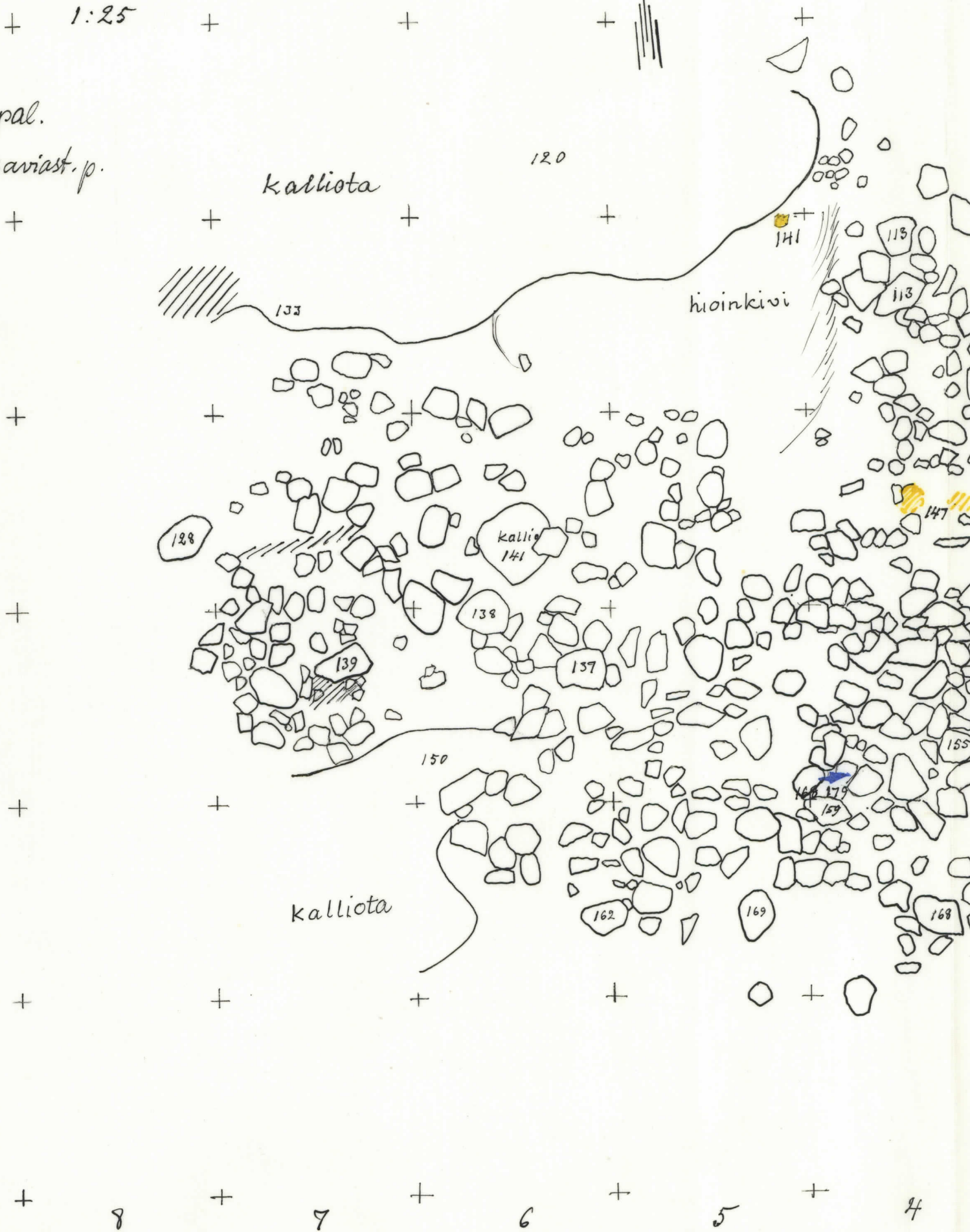
piirt. R. Turunen

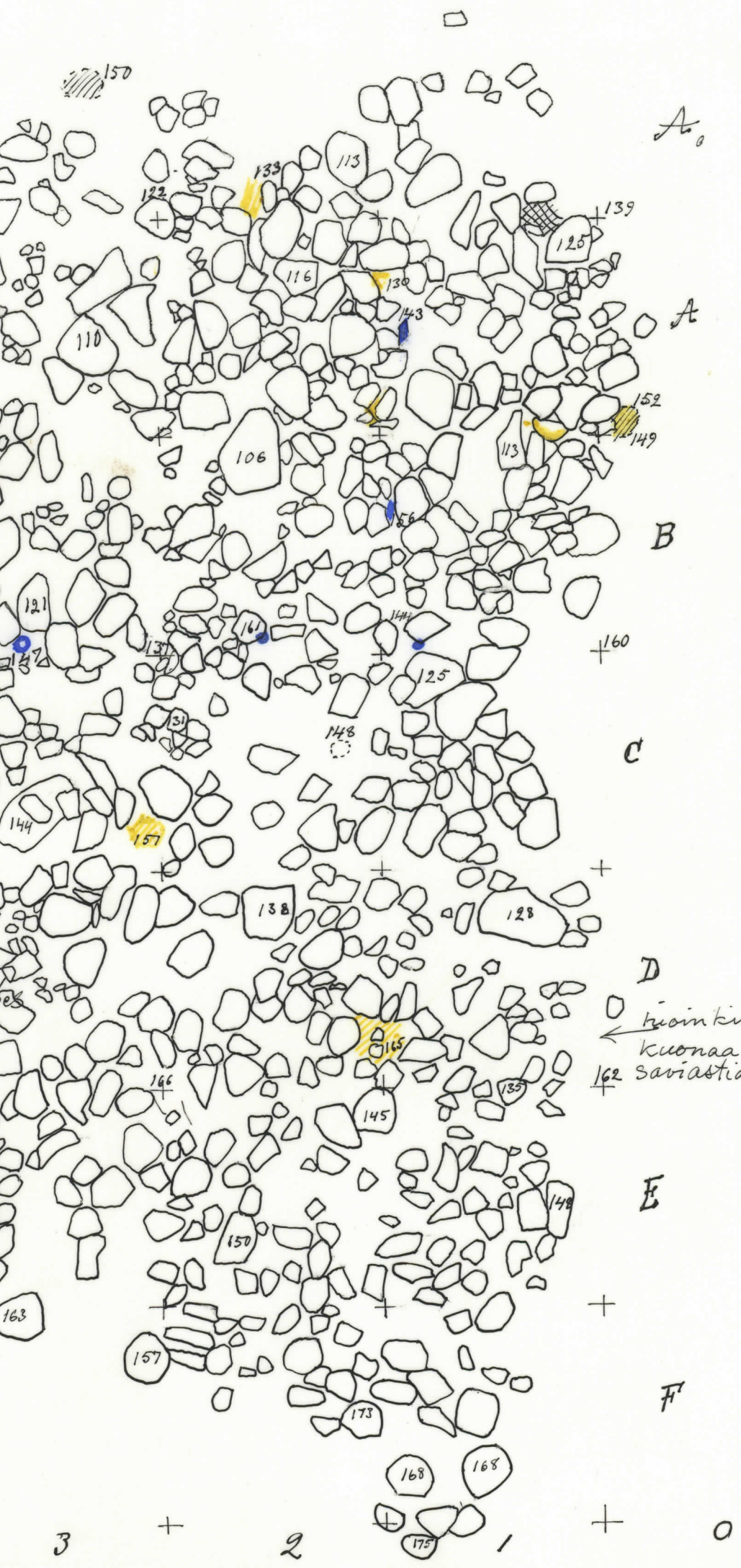
+ 1:25 +

Kartta

- luuta
- saviastian pal.
- poltettuja saviast.p.
- rautaa

A₀

A

B

C

D

E

F

 kuonaa
 ← Saviastian p.
 162

3

+

2

+

1

+

0

Paimio, Oinilan, Lautela.

J. Leppäaho - 54.

L. 18737.

1.

Lautela maantieltä, etelästä päin valokuvattuna.

L. 18738

2.

Lautelan kampu puutarhan puolelta, pohjoisesta käsin kuvattuna. Takana Oinilaan päin levittäytyvää aseman seutua.

Paimio, Oinila, Lautala.

J. Leppäaho - 54.

L. 18,739

3.

L. 18,741.

4.

L. 18740.

5.

Rennia paljastettuina

Paimio, Oinila, Lautela.

J. Leppäaho - 54

L. 18, 741

4.

Rannion paljastettu.

L. 18, 742

6.

Rannion alla oleva ki-
veys.

Paimio, Oinila, Lautela.

M. Uusi-Honko - 54

f. 27, 108

8.

f. 27, 109

9.

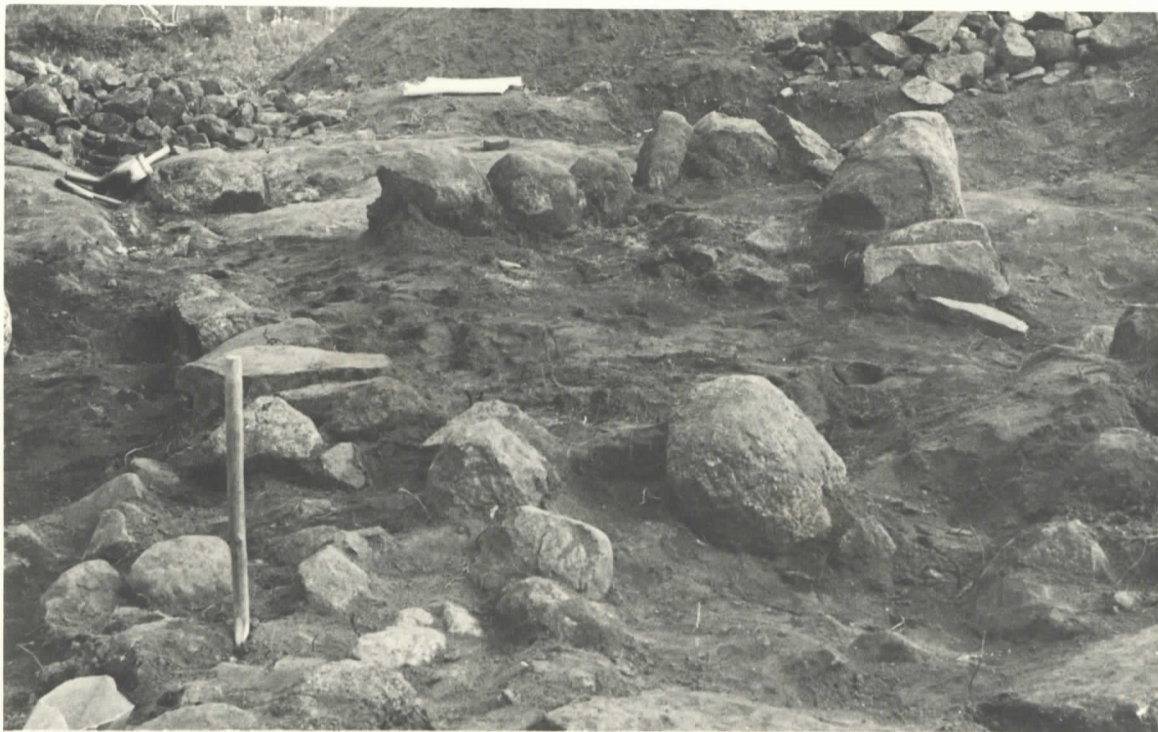
f. 27, 110

10.

Rannion pohjalla ollut
kivilatomus.

Paimio, Oinila, Lantela.

Matti, Uusi-Henkä - 54.

f.
21,111.

17.

Kuutujen A1-2 - B1-2 vaiheilla ollut ki-
vitalomuksen kaltainen. Välikerrasto ei
kannalla.

f.
21,108

7.

Ruunien alla ollut kivitalomus
ja tasainen "perustas"

Paimio, Oinila, Lantela.

Matti, Kusi-Henka - 54.

f.
21,111.

17.

Ruutujen A1-2 - B1-2 vaiheilla ollut ki-
vilittomuksen kaltainen. Välikerrasto ei
kannalla.

f.
21,108

7.

Ruutujen alla ollut kivilittomus
ja tasainen "perustas"

Paimio, Oinila, Lantela.

Matti Husi - Heikk - 54

12.

Rannikon vieressä olevan kalliin kulttuurin
riikasta täyhtäviä koloja tyhjennettyinä.

13.

Paimio, Oinila, Lautela.

Matti Uusi - Henke - 54.

f. 27.11E.

14.

Kaivajat. Oikealla Ranne
Tuunen.